

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

ELİFE BERKTAŞ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2013/4684

Karar Tarihi : 19/11/2015

Başkan : Engin YILDIRIM

Üyeler : Recep KÖMÜRCÜ

Alparslan ALTAN

Celal Mümtaz AKINCI

Muammer TOPAL

Raportör : Kamil KAYA

Başvurucu : Elife BERKTAŞ

Vekili : Av. Nezih DAĞDEVİREN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Konya 3. Sulh Hukuk Mahkemesinde başvuru aleyhine açılan davanın, tebligat yapılmaksızın başvuru yokluğunda karara bağlanıp davanın kabulüne karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 25/6/2013 tarihinde Konya 4. Asliye Hukuk Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun Komisyona sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Birinci Komisyonunca 14/4/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Bölüm Başkanı tarafından 2/5/2014 tarihinde, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

5. Başvuru konusu olay ve olgular ile başvurunun bir örneği görüş için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü 5/6/2014 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunmuştur.

6. Bakanlık tarafından Anayasa Mahkemesine sunulan görüş başvurucuya 12/6/2014 tarihinde bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı 16/6/2014 tarihinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

7. Başvuru formu ve ekleri ile başvuruya konu yargılama dosyası içeriğinden tespit edilen ilgili olaylar özetle şöyledir:

8. Başvurucu, H.A.Ö. ve S.A. üç dairesel bir apartmanda birer bağımsız bölüm malikidirler.

9. Bunlardan H.A.Ö., 29/6/2012 tarihinde Konya 3. Sulh Hukuk Mahkemesinde açtığı hasımsız davada, apartmanda yönetici seçilemediğinden S.A.nın yönetici olarak atanmasını talep etmiş; Mahkemece diğer bağımsız bölüm maliklerinin davaya dâhil edilmesine karar verilmesi üzerine 20/7/2012 tarihli dilekçe ile başvurucu ve S.A. davaya dâhil edilmiştir.

10. Mahkeme, 3/10/2012 tarihli tensip ara kararı ile dava dilekçesi ve eklerinin davalılara tebliğine ve duruşmanın 13/11/2012 gününe bırakılmasına karar vermiş ancak başvurucuya tebligat çıkarılmamıştır.

11. Mahkemece 13/11/2012 tarihinde icra edilen duruşmaya ilişkin tutanakta, taraflara tebligatın yapıldığı belirtilerek yargılamaya başlanmış, duruşmada hazır bulunan davalı S.A.nın yönetici olmayı kabul ettiğini beyan etmesi üzerine davanın kabulüne, üç dairenin bulunduğu apartmanda davalı S.A.nın yönetici olarak atanmasına karar verilmiştir.

12. Başvurucu, kendisine tebligat yapılmadan yokluğunda karar verildiği gerekçesiyle bu kararı temyiz etmiş; Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 24/1/2013 tarihli ve E.2012/14911, K.2013/934 sayılı ilamı ile anılan karar onanmıştır. Onama kararının gerekçesi şöyledir:

“Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı kanıtlar ile yasal gerektirici nedenlere göre, yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddi ile usule ve yasaya uygun olan hükmün ONANMASINA...karar verilmiştir.”

13. Başvurucunun karar düzeltme talebi, aynı Dairenin 30/4/2013 tarihli ve E.2013/5619, K.2013/7182 sayılı ilamıyla reddedilmiştir.

14. Karar 28/5/2013 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiş; başvurucu, 25/6/2013 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. İlgili Hukuk

15. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 122. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Dava dilekçesi, mahkeme tarafından davalıya tebliğ edilir. Davalının iki hafta içinde davaya cevap verebileceği tebliğ zarfında gösterilir.”

16. 6100 sayılı Kanun'un 147. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Taraflar, ön inceleme aşamasının tamamlanmasından sonra tahkikat için duruşmaya davet edilir.”

17. 6100 sayılı Kanun'un 317. maddesi şöyledir:

“(1) Dava açılması ve davaya cevap verilmesi dilekçe ile olur.

(2) Cevap süresi, dava dilekçesinin davalıya tebliğinden itibaren iki haftadır...”

18. 6100 sayılı Kanun’un 322. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“Bu Kanun ve diğer kanunlarda basit yargılama usulü hakkında hüküm bulunmayan hâllerde, yazılı yargılama usulüne ilişkin hükümler uygulanır.”

19. 23/06/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu'nun 34. maddesinin altıncı fıkrası şöyledir:

“Kat malikleri ana gayrimenkulün yönetiminde anlaşamaz veya toplanıp bir yönetici atayamazlarsa, o gayrimenkulün bulunduğu yerin sulh mahkemesince, kat maliklerinden birinin müracaatı üzerine ve mümkünse diğerleri de dinlendikten sonra, gayrimenkule bir yönetici atanır...”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

20. Mahkemenin 19/11/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvurunun 25/6/2013 tarihli ve 2013/4684 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

21. Başvurucu, Konya 3. Sulh Hukuk Mahkemesinde aleyhine açılan davada, kendisine herhangi bir tebligat gönderilmediğini, davadan haberdar edilmeksizin yokluğunda karar verildiğini, temyiz ve karar düzeltme başvurularında bu durumu belirtmesine rağmen Yargıtay ilgili Dairesinin gerekçesiz şekilde istemlerini reddettiğini, bu şekilde kendisine savunma hakkı tanınmadan aleyhine karar verildiğini belirterek adil yargılanma, özel ve aile hayatına saygı, gerekçeli karar ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştü; ihlalin tespiti, yargılamanın yenilenmesi, tazminat ve ilgili Kanun hükmünün iptali talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

22. Başvuru dilekçesi ve ekleri incelendiğinde başvurunun, aleyhine açılan davada, kendisine tebligat yapılmaksızın yokluğunda karar verilmesi ve bu durumu temyiz ve karar düzeltme başvurularında belirtmesine rağmen başvurularının gerekçesiz şekilde reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkı, özel ve aile hayatına saygı hakkı, gerekçeli karar hakkı ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürdüğü görülmüştür.

23. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Bu nedenle başvurunun, aleyhine açılan davada kendisine tebligat yapılmadan karar verildiği ve davada kendisini savunma hakkı tanınmadığı yönündeki iddiası, adil yargılanma hakkı kapsamında, silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri açısından incelenmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

24. Başvurucunun, adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına dayanan şikâyetleri açıkça dayanaktan yoksun değildir. Ayrıca başka bir kabul edilemezlik nedeni de bulunmadığı için başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden İnceleme

25. Bakanlık görüş yazısında adil yargılama ilkesinde yer alan güvencelerden birinin de silahların eşitliği ilkesi olduğu, bu ilke gereği davanın taraflarından birinin diğeri

karşısında zayıf duruma düşürülmemesi gerektiği, somut başvuruda başvurucuya, kendisi aleyhine açılan davaya ilişkin görüşlerini sunabilmesi için tebligat çıkarıldığına ilişkin bir kayda rastlanmadığı, davada verilen nihai kararın tebliğiyle birlikte başvurucunun davadan haberdar olduğu ifade edilerek başvurucunun şikâyetleri incelenirken bu hususların göz önünde bulundurulması gerektiği yönünde beyanda bulunulmuştur.

26. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" kenar başlıklı 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

27. Anayasa'nın "*Duruşmaların açık ve kararların gerekçeli olması*" kenar başlıklı 141. maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır."

28. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "*Adil yargılanma hakkı*" kenar başlıklı 6. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir."

29. Yapılan yargılama sırasında tanık dinleme hakkı da dâhil olmak üzere delillerin ibrazı ve değerlendirilmesi adil yargılanma hakkının unsurlarından biri olarak kabul edilen silahların eşitliği ilkesi kapsamında kabul edilmekte olup bu hak ve gerekçeli karar hakkı da makul sürede yargılanma hakkı gibi adil yargılanma hakkının somut görünümüdür. Anayasa Mahkemesi de Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca inceleme yaptığı birçok kararında, ilgili hükmü Sözleşme'nin 6. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihadı ışığında yorumlamak suretiyle gerek Sözleşme'nin lafzi içeriğinde yer alan gerek AİHM içtihadıyla adil yargılanma hakkının kapsamına dâhil edilen gerekçeli karar hakkı ve silahların eşitliği ilkesi gibi ilke ve haklara, Anayasa'nın 36. maddesi kapsamında yer vermektedir (*Güher Ergun ve diğerleri*, B. No: 2012/13, 2/7/2013, § 38).

30. Adil yargılanma hakkının unsurlarından biri silahların eşitliği ilkesidir. Silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usule dair haklar bakımından aynı koşullara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması anlamına gelmektedir (*Yaşasın Aslan*, B. No: 2013/1134, 16/5/2013, § 32). Kural olarak başvurucular, davanın karşı tarafına tanınan bir avantajın kendisine zarar vermiş olduğunu veya bu durumdan olumsuz etkilendiğini ispat etmek zorunda değildirler. Taraflardan birine tanınıp diğerine tanınmayan avantajın, fiilen olumsuz bir sonuç doğurduğuna dair delil bulunmasa da silahların eşitliği ilkesi ihlal edilmiş sayılır (*Zagorodnikov/Rusya*, B. No: 66941/01, 7/6/2007, § 30).

31. Silahların eşitliği ilkesinin tamamlayıcısı olan çelişmeli yargılanma hakkı, kural olarak bir hukuk ya da ceza davasında tüm taraflara, gösterilen kanıtlar ve sunulan görüşler hakkında bilgi sahibi olma ve bunlarla ilgili görüş bildirebilme imkânı vermektedir (Benzer yöndeki AİHM kararları için bkz. *J.J./Hollanda*, B. No: 9/1997/793/994, 27/3/1998, § 43; *Vermeulen/Belçika*, B. No: 19075/91, 20/2/1996, § 33).

32. Başvuru konusu olaya benzer davalarda AİHM, duruşma tarihi kendilerine duruşmadan sonra tebliğ edildiği için duruşmaya katılamayan başvuranlarla ilgili olarak hakların teorik olarak garanti edilmesinin yeterli olmadığını, uygulamada da etkin biçimde garanti edilmeleri gerektiğini, duruşmalı yargılamanın her zaman gerekli olmamakla beraber iç hukuktaki duruşmada hazır bulunma hakkını kullanıp kullanmamaya karar verecek olan davanın bir tarafına duruşmaya katılma imkânı verecek şekilde duruşmanın bildirilmemesini, davanın diğer tarafının duruşmada yer alarak sözlü beyanlarda bulunduğunu da göz önünde bulundurarak ve başvuranların karşı tarafın beyanlarına karşı sözlü olarak cevap veremediklerini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (Yakovlev/Rusya, B. No: 72701/01, 15/3/2005, §§ 19, 21; Groshev/Rusya, B. No: 69889/01, 20/1/2006, §§ 29-31).

33. Somut olayda başvuru ile aynı apartmanda ikamet eden H.A.Ö. tarafından apartmana yönetici atanması istemiyle açılan hasımsız davada Mahkemece bütün bağımsız bölüm maliklerinin davaya dâhil edilmesine karar verilmesi üzerine başvuru ile diğer bağımsız bölüm maliki S.A. davalı sıfatıyla davaya dâhil edilmişlerdir. Mahkeme, 3/10/2012 tarihli tensip ara kararı ile dava dilekçesi ve eklerinin davalılara tebliğine ve duruşmanın 13/11/2012 gününe bırakılmasına karar vermiş ancak başvurucuya dava dilekçesi ve duruşma günü tebliğ edilmemiştir.

34. Mahkemece belirlenen tarihte yapılan duruşmada, “*Taraflara tebligatın yapılmış bulunduğu görüldü.*” şeklinde bir tespit tutanağa geçirilmiş ise de dosya kapsamında başvurucuya tebligat yapıldığına ilişkin bir belgeye rastlanmamıştır. Duruşmaya davacı H.A.Ö. ile yönetici olarak atanması istenen davalı S.A. katılmış, davalı S.A.’nın yönetici olmayı kabul etmesi üzerine Mahkeme, davanın kabulüne ve üç dairenin bulunduğu apartmanda davalı S.A.’nın yönetici olarak atanmasına karar vermiştir. Başvurucuya bu davaya ilişkin herhangi bir bildirim yapılmadığından başvuru duruşmaya katılamamış ve oturduğu apartmana yönetici atanması ile ilgili davada görüşlerini Mahkemeye sunma imkânı bulamamıştır.

35. Başvuru, anılan karara yönelik yaptığı temyiz başvurusunda münhasıran kendisine tebligat yapılmaksızın taraf teşkili sağlanmadan hüküm kurulmasının usul ve yasaya aykırı olduğunu belirtmiştir. Yargıtay 18. Hukuk Dairesi 24/1/2013 tarihinde başvurucunun bu somut şikâyetini kararında tartışmaksızın temyiz edilen kararı onamıştır (bkz. § 11). Başvurucunun karar düzeltme istemi de bu konuda değerlendirme yapılmadan reddedilmiştir.

36. Başvuru konusu dava 634 sayılı Kanun’un 34. maddesinin altıncı fıkrasına dayanmakta olup anılan hükme göre kat malikleri ana gayrimenkulün yönetiminde anlaşamaz veya toplanıp bir yönetici atayamazlarsa o gayrimenkulün bulunduğu yerin sulh mahkemesince kat maliklerinden birinin müracaatı üzerine diğer kat malikleri dinlenmeden gayrimenkule bir yönetici atanması mümkündür. Ancak somut olayda İlk Derece Mahkemesi, söz konusu hükme dayalı olarak hasımsız açılan davada bu yola başvurmamış, ana gayrimenkulün bütün bağımsız bölüm maliklerinin davaya dâhil edilmesine karar vermiştir. Bu durumda diğer bağımsız bölüm maliklerinin duruşmaya katılımı sağlanırken başvurucunun bu imkândan faydalandırılmaması nedeniyle silahların eşitliği ilkesi ve çelişmeli yargılama ilkesinin ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

37. Belirtilen nedenlerle başvurucunun Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

38. Başvurucu, anayasal haklarının ihlal edildiğinin tespiti, yargılamanın yenilenmesi, tazminat ve ilgili Kanun hükmünün iptali talebinde bulunmuştur.

39. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Kararlar" kenar başlıklı 50. maddesi şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvurusunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir. Ancak yerindelik denetimi yapılamaz, idari eylem ve işlem niteliğinde karar verilemez.

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.

..."

40. Başvuru konusu olayda tespit edilen ihlal, Mahkemenin başvurucuya bildirim yapmadan karar verdiğine ilişkin olduğundan ve başvurucuya, hakkında açılan davaya yönelik savunma ve delillerini bildirme imkânı verilecek şekilde yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğundan 6216 sayılı Kanun'un (1) ve (2) numaralı fıkraları gereğince ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın ilgili Mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

41. 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (3) numaralı fıkrasında ise yasama işlemleri ile düzenleyici idari işlemler aleyhine doğrudan bireysel başvuru yapılamayacağı kurala bağlanmıştır. Bir yasama işleminin, temel hak ve özgürlüğün ihlaline neden olması durumunda doğrudan yasama işlemi aleyhine değil; ancak yasama işleminin uygulanması mahiyetindeki işlem, eylem ve ihmellere karşı bireysel başvuru yapılabilir (Süleyman Erte, B. No: 2013/469, 16/4/2013, § 17). Bu nedenle başvurusunun, ilgili Kanun hükmünün iptali talebi Anayasa Mahkemesinin konu bakımından yetkisi içinde olmadığından bu talebin reddine karar verilmesi gerekir.

42. Yeniden yargılama yapılmak üzere kararın ilgili Mahkemeye gönderilmesine karar verildiğinden başvurusunun tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

43. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 198,35 TL harç ve 1.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.698,35 TL yargılama giderinin başvurusuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına adil yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın Konya 3. Sulh Hukuk Mahkemesine GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun diğer taleplerinin REDDİNE,

E. 198,35 TL harç ve 1.500 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 1.698,35 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurucunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz uygulanmasına

19/11/2015 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Alparslan ALTAN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL